

УДК 330.8:336.01

В.В. Венгер, О.С. Білоусова**ЕКОНОМІЧНА НАУКА – СЕНС УСЬОГО ЖИТТЯ***До 75-річчя доктора економічних наук, професора
Л.М.Шаблістої*

У статті розкрито окремі віхи біографії, основні здобутки, наукові проекти і плани відомого вченого-дослідника національної економіки та фінансів реального сектора професора Любові Миколаївни Шаблістої.

26 жовтня 2015 р. виповнилося 75 років від дня народження Любові Миколаївни Шаблістої – доктора економічних наук, професора, провідного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України», автора численних наукових праць, які цитуються в Україні і за кордоном.

Для багатьох Любов Миколаївна є Вчителем з великої літери. За вагомий особистий внесок у виховання молодих наукових кадрів, розвиток провідної наукової школи, роботу з аспірантами вона була відзначена нагородою Національної академії наук України «За підготовку наукової зміни». Любов Миколаївну, поряд з іншими авторами колективної монографії «Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку» (3 томи), написаної під керівництвом і за редакцією чл.-кор. НАН України А.І.Даниленка, яка була визнана видатною науковою роботою в галузі економіки, відзначено Премією імені М.І.Туган-Барановського¹.

¹ Премії НАН України імені видатних учених України – лауреати 2009 року [Електронний ресурс]. – Доступний з : <https://uk.wikipedia.org>.

У 2015 році виповнилося 50 років наукової діяльності Л.М.Шаблістої в Інституті економіки, Інституті економіки та прогнозування НАН України серед видатних вчених України в галузі економіки та фінансів. За високі показники у науково-дослідній роботі і активну участь у громадській діяльності були оголошені подяки (01.04.1971 р., 09.03.1979 р., 23.01.1981 р., 14.12.1982 р.) та нагородження почесними медалями (10.11.1982 р., 07.05.1988 р.). Усі досягнення Л.М.Шаблістої були результатом її наполегливої роботи упродовж всього життя.

Л.М.Шабліста народилася у місті Ромни Сумської області. Ще з дитинства, яке проходило у важкі післявоєнні роки, відрізнялася працьовитістю, відповідальністю, бажанням навчатися і пізнавати, а також допомагати іншим. Батькам вдалося передати найкращі людські якості: порядність, чесність, доброту, скромність та відданість своїй справі.

Після закінчення школи у 1958 р. поступила в Одеський кредитно-економічний інститут, де навчалася за спеціальністю «Фінанси і кредит». У роки навчання і проходження навчальної практики намагалася досконально розібратися в питаннях економічної теорії, особливостях банківської справи, отримати перший досвід в кредитуванні та застосуванні на практиці методик оцінки фінансового стану підприємств. Після закінчення Інституту у 1962 р. була направлена на роботу у плановий відділ Одеського виробничого швейного об'єднання імені В.В.Воровського, одного з провідних підприємств легкої промисловості Української РСР. Вона брала активну участь у розробці і апробації методик розрахунку собівартості в легкій промисловості, ефективності виробництва, оцінки якості продукції, а також підходів до зниження матеріальних витрат виробничого процесу.

Дослідницькі і творчі якості, допитливість у знаходженні сутності економічних явищ та відмінні знання Л.М.Шаблістої, можливо, стали основою для визначення подальшої долі. Зазвичай, на прийнятті доленосних рішень впливають підтримка батьків, родини, близьких і небаждужих людей, добрі й корисні поради, прочитані книжки і багато іншого. Особисте бажання займатися дослідницькою і науковою діяльністю було підтримано її чоловіком В.С.Шаблістим.

Звісно, талант, широта поглядів, здатність синтезувати економічні явища і процеси, давати концептуальне обґрунтування, наполегливість у заходженні глибинної сутності речей, спрямува-

ли у наукову діяльність і визначили головний життєвий інтерес – національна економіка. Цьому покликанню і вибору вона не зраджувала ніколи.

У 1965 р. Л.М.Шабліста вступила до аспірантури Інституту економіки АН УРСР. Керівником дисертаційного дослідження на тему «Економічні питання якості продукції в молокопереробній промисловості Української РСР» став к.е.н., старший науковий співробітник Г.П.Жеребкін. Вагомою подією в науковій біографії молодшої вченої, яка справила суттєвий вплив на її становлення, стала робота у відділі ефективності капітальних вкладень з провідними науковцями О.О.Храмовим, М.С.Герасимчуком та іншими. За період навчання в аспірантурі 1965–1968 рр. були опубліковані праці з проблематики підвищення ефективності виробництва та якості продукції, які актуальні і сьогодні [1–2]. Проблема якості товару є однією з ключових в економіці.

Вивчалися питання розширення господарської самостійності підприємств, запровадження госпрозрахунку, економічного стимулювання підвищення якості продукції, науково-технічного прогресу, проблем інтенсивного розвитку виробництва, якісних змін економіки та інші актуальні проблеми розвитку народного господарства [3–5]. У 1970 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Результатом їх розробок стала низка публікацій, зокрема індивідуальна монографія «Якість продукції та ефективність промислового виробництва» [6].

Енергійність і талант молодшої вченої, бажання досліджувати і вирішувати складні наукові проблеми дали можливість поглибити методологічні положення оцінки ефективності основних фондів промисловості, резервів використання виробничих потужностей, економічної ефективності технічної реконструкції підприємств, а також удосконалити методику розрахунку показника використання виробничих фондів тощо. Були опубліковані статті в Енциклопедії народного господарства УРСР, тематичних збірниках, а також розділи в колективних монографіях: «Научно-технический прогресс и основные фонды», «Технический прогресс и эффективность капитальных вложений», «Эффективность научно-технического прогресса», «Проблемы интенсивного развития производства» та інших [5; 7].

З 1973 р. по 2003 р. Л.М.Шабліста працювала старшим науковим співробітником. У цей період досліджувалися наукові проблеми досягнення пропорційності і ефективності відтворення, а також забезпечення дієвості господарського механізму у підви-

щенні ефективності процесів відтворення [8]. Оригінальністю відзначається запропонований новий підхід до вирішення проблемних питань – визначення господарського механізму інтенсифікації економіки та шляхів його запровадження в умовах економії фінансових і матеріальних ресурсів.

Нове визначення взаємозв'язку структурного фактора з економічним зростанням дало можливість встановити, що галузеві структурні зрушення в окремих галузях народного господарства супроводжуються змінами в процесі відтворення кінцевого суспільного продукту, які суттєво впливають на загальні темпи економічного розвитку країни [9]. Пропонувалося при переході до інтенсивного розвитку виробництва побудувати гнучку структурну політику, яка б орієнтувала всі галузі на вирішення завдань підвищення технічного рівня і якості продукції, забезпечення збалансованого і ефективного зростання суспільного виробництва [9, с.179–180]. Л.М.Шаблістою було проведено оцінку впливу структурних зрушень на темпи економічного зростання, виявлено тенденції і шляхи розвитку виробничої інфраструктури, наголошено на необхідності забезпечення збалансованості всіх ланок відтворюваного циклу, як основної умови динамічного розвитку суспільного виробництва.

Звичайно, ці дослідження в основному проводилися у руслі теоретико-методологічних підходів та наукових оцінок, що застосовувалися для умов соціалістичної економіки. Проте, співпраця з такими вченими, як П.І.Багрій, В.І.Кононенко, які мали досвід роботи в Секретаріаті ООН, робила можливим переосмислення і порівняння окремих економічних явищ, дії факторів економічного зростання.

Починаючи з кінця 1980-х – початку 1990-х років провідні науковці, серед яких була й Л.М.Шабліста, відчули об'єктивну необхідність принципово нового осмислення економічної дійсності, критичного перегляду існуючих у цій галузі досліджень, насамперед власних, та методологічних підходів, на яких вони базувалися. Це дало змогу Л.М.Шаблістий на високому методологічному рівні оцінити роль планування в перехідній ринковій економіці [10].

У 1985 р. Любов Миколаївна одержала наукове звання старшого наукового співробітника. Л.М.Шабліста зберегла вірність академічній науці й не відмовилася від свого покликання, незважаючи на стрімке скорочення обсягів державного фінансування наукових досліджень (початок та середина 1990-х років), що по-

ставило багатьох вчених на межу фізичного виживання. Питання які досліджувалися Л.М.Шаблистою у той період, залишаються актуальними й сьогодні.

Так, вагомим внеском Л.М.Шаблистої у розвиток в Україні сучасних наукових економічних досліджень, поряд із кардинальним піднесенням їх теоретико-методологічного рівня, стало розроблення системи дієвих ринкових регуляторів в перехідній економіці [11]. Зокрема, у працях дослідниці багато уваги приділено розвитку системи макроекономічного регулювання. У цьому контексті заслуговує на увагу авторська розробка теоретичних аспектів впливу податків на ціноутворення, зокрема проблеми перекладності податків, їх впливу на ціноутворення в різних ринкових моделях: чистої конкуренції (як у короткостроковому, так і у довгостроковому періодах); чистої монополії; монополістичної конкуренції; олігополії. Практичне значення мають розроблені Л.М.Шаблистою пропозиції щодо удосконалення методів зниження податкового тягаря на товаровиробників та удосконалення механізму дії непрямих податків і можливості послаблення їх тиску на ціноутворення у перехідний період. Визначено підходи до взаємоузгодженості податкових і цінових важелів регулювання економіки [12].

Значне місце в науковому доробку Л.М.Шаблистої займають питання теоретичних і методологічних засад державного регулювання структурних зрушень в економіці України та формування дієвого механізму їх забезпечення. Зокрема, метою вирішення таких стратегічних завдань держави, як: досягнення раціонального, а потім наближеного до європейського рівня споживання матеріальних благ і послуг й забезпечення населення іншими життєво необхідними соціальними благами; збільшення частки сучасної наукоємної, високотехнологічної продукції, конкурентоспроможної на внутрішньому і світовому ринках, а також сучасних послуг в загальному обсязі випуску продукції (послуг); зменшення витрат паливно-енергетичних ресурсів на одиницю кінцевого продукту; зменшення технічних навантажень на довкілля, скорочення та ліквідації шкідливих виробництв, створення здорових умов життя Л.М.Шаблистою була розвинута ідея щодо розробки на національному рівні комплексної програми структурної перебудови економіки [13].

Дослідження Л.М.Шаблистої доводять, що результатом створення комплексної програми структурної перебудови економіки України мала стати успішна реалізація державної структурної по-

літики і пріоритетних напрямів соціально-економічного, науково-технічного, екологічного, національно-культурного розвитку України, концентрації фінансових, матеріальних, трудових та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу, а також чітка координація діяльності центральних і виконавчих органів влади, що в врешті-решт забезпечило б стійкий економічний розвиток нашої країни.

Любов Миколаївна брала участь у формуванні Концепції реформування економіки України та стратегії її розвитку; розробляла пропозиції щодо стимулювання експорту товарів і послуг в рамках Наукової записки «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності продукції галузей економіки у зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі». У 2002 р. вченою були розроблені пропозиції щодо комплексного удосконалення реалізації державних цільових програм з метою забезпечення і впровадження механізму структурної перебудови в процесі модернізації промисловості.

Обґрунтовуючи практичні результати наукових досліджень, Л.М.Шаблиста у своїх працях доводить, що для прискорення структурної перебудови вітчизняної економіки необхідно оптимізувати податкове навантаження як в цілому на економіку, так і на окремі її сфери (галузі) і суб'єктів господарювання. При цьому Л.М.Шаблиста наголошує, що для перетворення податкового механізму в надійний інструмент структурної перебудови економіки необхідно провести комплекс заходів не лише з удосконалення структури податкової системи, диференціації податкових ставок, упорядкування пільг, підвищення надходження податків тощо, а й провести комплекс заходів по розвитку стимулюючої функції податків, удосконаленню податкової системи, поліпшенню адміністрування податків тощо. У 1995 р. Л.М.Шаблиста була співавтором Концепції реформування податкового законодавства України на перехідний період. Нею розроблено теоретичні і практичні аспекти становлення і функціонування податкової системи, формування податкової політики в Україні; обґрунтовано новий концептуальний підхід до податків як складової системи забезпечення структурної перебудови економіки [14].

Результатом багаторічних досліджень Л.М.Шаблистої став блискучий захист у 2003 р. докторської дисертації на тему «Державне регулювання структурних зрушень в економіці України» за спеціальністю «Організація управління, планування і регулювання

економікою». Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексній розробці теоретико-методологічних засад державного регулювання структурних зрушень в економіці в умовах її ринкової трансформації.

Запроваджувалися нові підходи до дослідження економічної структури – системний та відтворювальний, що дають можливість аналізувати економіку як цілісне специфічне соціальне утворення, що відбиває не тільки сукупність суспільних економічних відносин і продуктивних сил в їх постійній взаємодії і взаємообумовленості, а й одночасно як сукупність відтворювальних процесів конкретних споживчих благ, необхідних для задоволення суспільних потреб. Була проведена систематизація причин інерційності структури національної економіки, витоки яких криються як у стартових умовах, що сформувались ще в радянський період, так і в поспішності, непослідовності і фрагментарності ринкових реформ, що проводились в Україні в останнє десятиріччя. Визначено, що головні з них – фактична неієздатність держави під час виконання своїх економічних функцій (цілеспрямовуючої, координуючої, регулюючої і контролюючої); невиважена поспішна лібералізація цін і зовнішньої торгівлі; скорочення частки державних інвестицій в основний капітал і їх неефективне використання; модель приватизації, що реалізується в Україні; жорстка рестриктивна фінансова і грошово-кредитна політика (особливо на початковому етапі ринкових реформ); недооцінка ролі крупних промислових і промислово-фінансових структур, здатних узгоджувати ринкові і планові механізми управління; повільність інституційних перетворень; низький рівень інтеграції вітчизняної економіки тощо.

Л.М.Шаблистою було обґрунтовано необхідність проведення активної державної структурної політики, що базувалася б на пізнанні закономірностей технологічного та інституціонального розвитку економіки, світовому досвіді здійснення структурної перебудови в трансформаційний період, а також виявленні власних конкурентних переваг і «напрямів прориву», стимулюючи які можна в стислі строки забезпечити конкурентоспроможність відповідної вітчизняної продукції на світовому ринку. Новаторським є підхід до вирішення проблем кредитування, зокрема вченою доведено необхідність переходу до стратегічного (довгострокового) кредитування структурних зрушень у національній економіці. Нею вперше висунуто ідею органічного поєднання двох типів державних цільових програм (структуроформуючих і структурозабезпечуючих) як основних інструментів реалізації державної структурної

політики. До першого типу програм віднесено програми розвитку окремих галузей економіки (виробництва), що є конкурентоспроможними або мають потенціал для розвитку, а також міжгалузеві програми та програми згортання депресивних галузей і виробництв, що не мають перспектив розвитку через значне інноваційне відставання від світового рівня. Програми другого типу – це ті, що спрямовані на розвиток чинників, які найбільшою мірою сприяють ефективним структурним зрушенням в економіці (науково-технічні, ресурсозбереження, інвестиційні, розвитку міжнародної кооперації та інтеграції, зайнятості, розвитку науки, освіти та підприємництва тощо). Ці пропозиції є актуальними і на сьогодні.

З 2003 р. Л.М.Шаблиста працювала в чудовому творчому колективі, в колі видатних науковців та професіоналів, під керівництвом А.І.Даниленка у відділі фінансового та монетарного регулювання. Дослідницею охоплене широке коло найважливіших питань сучасного розвитку економіки, зокрема проблеми формування соціально-економічної моделі України, активізації ролі держави в створенні умов для інноваційного розвитку, адаптації податкової системи України до європейських стандартів. Упродовж останнього десятиліття значна увага приділялася методологічним і методичним аспектам вимірювання і оцінки загального рівня оподаткування в Україні, розробленню методологічних засад стабілізації податкових доходів і їх міжбюджетного розподілу. Піднімалися проблеми співвідношення стандартної і спрощеної підсистем оподаткування для забезпечення стійкості фінансової системи, а також існування взаємозв'язку податків і державних витрат. Були розроблені окремі теоретичні підходи до забезпечення протидії податковій злочинності і тіньовому обороту. Зроблено нові акценти у державній політиці фінансової підтримки промислових підприємств у посткризовий період [15]. Поглиблено розуміння сутності окремих економічних категорій і розкрито напрями посилення дієвості фінансових важелів. Встановлено особливості формування і використання бюджетних ресурсів для забезпечення економічного зростання.

Важливим напрямом наукового пошуку Л.М.Шаблистої стали науково-прикладні дослідження, пов'язані з розвитком фінансів підприємств. Продовженням і поглибленням згаданих вище розвідок стала ґрунтовна публікація окремих розділів та параграфів у загальновідомому трьохтомнику за редакцією член-кореспондента НАН України А.І.Даниленка «Фінансово-монетарні важелі еко-

номічного розвитку» [16]. Вчена доводить, що від вирішення існуючих проблем, які існують у цій сфері значною мірою залежить успішна реалізація практично всіх задач, що стоять перед українською економікою. У цьому контексті дослідницею було визначено основні пріоритети у фінансовій політиці підприємств, від яких залежить їх фінансовий потенціал і довгострокова фінансова стійкість, а також проаналізовано сучасні тенденції показників фінансового стану підприємств у промисловості України, визначено чинники, що обумовлюють їх збитковість. На основі проведених досліджень Л.М.Шаблістий вдалося визначити та запропонувати основні антикризові заходи щодо подолання збитковості та підвищення рівня фінансової стійкості підприємств. Ці наукові доробки є досить актуальними й до сьогодні. Користуються великою популярністю серед сучасних дослідників, допомагаючи їм не лише глибоко й предметно оволодіти знаннями, а й обґрунтовано визначити стратегічні напрями й пріоритети розвитку фінансів підприємств.

Уперше визначені причини низької управлінської активності держави, зокрема: її пасивність як акціонера у стратегічному управлінні підприємствами з державною часткою власності; відсутність системного контролю і моніторингу за роботою акціонерних товариств із змішаною власністю; неефективність методів управління державним майном (розпиленість управлінських прав серед різних міністерств та інших органів влади); недосконалість податкової моделі, як факторів, що стримують подолання збитковості підприємств реального сектора.

Поглиблено зміст поняття «фінансова стійкість підприємства» як узагальнюючої якісної характеристики фінансового стану підприємства, що відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників, на відміну від вузького значення цього поняття як одного з показників фінансового стану підприємства [17]. Обґрунтовано перелік показників для експрес-аналізу фінансового стану підприємства. Зокрема, запропоновано такі показники: рентабельність власного капіталу; рентабельність всієї діяльності; рентабельність продажів; коефіцієнт автономності; коефіцієнт забезпечення власним капіталом; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт обороту авансованого капіталу; коефіцієнт ліквідності (поточної). Для оцінки фінансового стану підприємств рекомендовано комбінований підхід – за динамікою і за нормативними значеннями зазначених показників.

Стаття Л.М.Шаблістої з цієї проблематики «Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки», опублікована в журналі «Економіка і прогнозування» у 2006 р., за даними підрахунку Наукової електронної бібліотеки періодичних видань НАН України лише з одного сайту була завантажена 1877-ма читачами². Це ще раз засвідчує актуальність досліджуваної Л.М.Шаблістою проблематики.

У вищезазначеному руслі досліджувалися проблеми збитковості підприємств. Вченою розроблено механізм подолання збитковості й забезпечення стійкого фінансового стану підприємств у довгостроковій перспективі. Зокрема, обґрунтовано необхідність поєднання двох ідеологій антикризового управління – всебічної економії і реалізації надлишкових майна, товарно-матеріальних цінностей і чисельності працюючих, з одного боку, і налагодження випуску і реалізації конкурентоспроможної продукції – з іншого. Доведено, що антикризове управління, націлене на випуск і поліпшення продаж конкурентоспроможної продукції – більш ефективний спосіб подолання збитків, ніж проведення оперативних одnorазових заходів, спрямованих на зменшення витрат, і має бути вирішальним у виведенні підприємств із стану збитковості і низької рентабельності. Рекомендовано реструктурувати власність проблемних (збиткових і низькорентабельних) підприємств шляхом додаткової емісії акцій під інвестиційно привабливі проекти; здійснити емісію середньострокових корпоративних облігацій під інноваційні проекти, однією з умов випуску яких була б можливість їх конвертації у прості або привілейовані акції; розробити довгострокову дивідендну політику, основу на виплаті мінімально стабільного розміру дивідендів з надбавкою у визначені періоди тощо [18–19].

Л.М.Шаблістою узагальнено різні методологічні підходи до трактування причин кризових явищ в економіці та фінансах підприємств у класичній ринковій та трансформаційній економіках. Проаналізовано динаміку основних виробничих і фінансових показників стану промисловості України за роки незалежності і виявлено фундаментальні внутрішні і ситуаційні (внутрішні й зовнішні) чинники промислових криз. Визначено нові акценти в державній антикризовій політиці та критерії надання державної фінансо-

² Наукової електронної бібліотеки періодичних видань НАН України [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/19808>.

вої підтримки суб'єктам господарювання [20–21]. Вагомим науковим внеском Л.М.Шаблистої є поглиблення теоретичних основ кругообігу капіталу. Обґрунтовано необхідність відтворювального підходу до дослідження капіталу підприємств та розкрито його сутність, що виявляється через поєднання двох структур капіталу – за формами власності і за формою втілення власності в різні види активів. Проаналізовано динаміку продуктивних і фінансових активів, робочого і фінансового капіталу, коефіцієнти забезпечення власним капіталом підприємств за видами економічної діяльності. Охарактеризовано процес кругообороту капіталу та визначено тенденції у нагромадженні капіталу в нефінансових корпораціях України [22–25].

Масштабність і прогностичний характер підходів до вирішення наукових проблем підтверджується значним інтересом і цитуванням її наукових робіт (починаючи з 2007 р. зроблено понад 215 посилань). В її науковому доробку понад 100 наукових праць як фундаментального, так й прикладного характеру.

Варто зазначити, що доля дарувала ювілярці хоч і нелегке, зате активне, змістовне й цікаве життя. Притаманний їй талант дослідника, помножений на глибокі знання, здібність до наукового пошуку, невичерпну енергію та працелюбність, стали запорукою її життєвого успіху не лише в академічній науці, а й на викладацькій ниві у вищій школі. Л.М.Шаблиста виконує величезний обсяг науково-організаційної, координаційної та науково-редакційної роботи. Постійно проводить науково-педагогічну роботу із закладами вищої освіти, зокрема Національною академією управління, Київським національним університетом технологій та дизайну, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», та ін. Активно співпрацює з кафедрами цих вищих навчальних закладів України, рецензує підручники, наукові посібники, керує переддипломним стажуванням випусків, бере участь у численних наукових семінарах та конференціях.

Нині Любов Миколаївна працює провідним науковим співробітником відділу фінансів реального сектора ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», який очолює д.е.н. В.В.Зимовець. У наукових планах і проектах є дослідження актуальної проблеми концентрації власного капіталу підприємств на пріоритетних напрямках структурної модернізації реального сектору економіки. Досліджуються такі питання: тенденції концентрації власного капіталу та механізми його зростання в реальному сек-

торі економіки України; оцінки потенційного впливу концентрації власного капіталу підприємств на фінансове забезпечення структурної модернізації реального сектора економіки; структури власного капіталу підприємств. Плануються дослідження шляхів удосконалення важелів державного регулювання процесу концентрації капіталу реального сектору, узагальнення зарубіжного досвіду стимулювання процесу концентрації капіталу на пріоритетних напрямках структурної модернізації; розроблення пропозицій щодо змін до законодавчих актів, що регулюють впровадження форм організації бізнесу, які відповідають прогресивним тенденціям світового розвитку (Податкового кодексу, Господарського кодексу, антимонопольного законодавства та ін.).

Своїми невичерпними знаннями, досвідом і талантом ученого Любов Миколаївна щедро ділиться з молодими науковцями. Під її науковим керівництвом підготовлено та захищено більше 20 магістерських робіт та 6 кандидатських дисертацій, зокрема:

- В.В.Венгер «Організаційно-економічний механізм регулювання цін у природних монополіях» (2005);
- О.М.Паливода «Управління інноваційною діяльністю на підприємствах легкої промисловості» (2009);
- А.Ю.Рамський «Формування інвестиційних ресурсів економіки на основі заощаджень населення» (2010);
- Л.А.Венгер «Організаційно-економічні механізми корпоративного управління в промисловості України» (2011);
- Р.А.Могильницький «Розвиток ринку банківських кредитів суб'єктам малого підприємництва» (2011);
- В.Ю.Радзівілл «Ризикоорієнтоване фінансове планування на підприємствах» (2012).

Рамський А.Ю. працює над завершенням дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Любов Миколаївна – це великий і доброзичливий світ, де панують та сердечна ширість прекрасної жінки і талант та творча енергія вченого. Це – серце, відкрите назустріч людям, і душа, що постійно прагне творити добро. Сьогодні вона у розквіті творчих і життєвих сил.

Шановна Любов Миколаївно, щиро вітаємо Вас з ювілеєм! Міцного здоров'я на довгі роки життя, родинного щастя та благополуччя. Хай невичерпна творча енергія, бадьорість і оптимізм ведуть Вас до ще більших наукових і професійних звершень!

**Основні праці з наукового доробку
професора Л.М. Шаблістої**

1. Шабліста Л.М. Підвищення якості продукції – важлива умова підвищення ефективності виробництва // Економіка Радянської України. – 1968. – № 11. – С. 58–62.
2. Шаблістая Л.Н. Технический прогресс и качество продукции / Тематический сборник «Хозяйственная реформа и технический прогресс. Отраслевые проблемы технического прогресса». – К. : Дом науч.-тех. проп., 1969. – С. 19–25.
3. Шаблістая Л.Н. Резервы использования производственных мощностей / Материалы республиканской научной конференции «Вопросы повышения эффективности производства на промышленных предприятиях УССР». – Львов, 1971. – С. 48–49.
4. Шабліста Л.М. Показники використання виробничих фондів – «Енциклопедія народного господарства УРСР». – Т.3 / Українська Радянська енциклопедія, 1971. – С. 384.
5. Шаблістая Л.Н. Фактическая эффективность основных фондов в промышленности Украинской ССР. Перспективы развития и совершенствования основных фондов / Научно-технический прогресс и основные фонды : коллективная монография / И.А. Зайцев, Б.М. Золотилов, И.И. Рыжков, Л.Н. Шаблістая и др. – К. : Наук. думка, 1971. – 163 с.
6. Шабліста Л.М. Якість продукції та ефективність промислового виробництва. – К. : Наукова думка, 1974. – 145 с.
7. Шаблістая Л.Н. Экономическая эффективность и перспективы создания новых орудий труда / Технический прогресс и эффективность капитальных вложений : коллективная монография / А.А. Храмов, Е.Р. Бершеда, Б.М. Золотилов, Л.Н. Шаблістая и др. – К. : Наук. думка, 1974. – 215 с.
8. Шаблістая Л.Н. Совершенствование производственно-отраслевых пропорций / Пропорциональность и эффективность воспроизводства в условиях развитого социализма : коллективная монография / П.И. Багрий, В.В. Бондаренко, В.И. Кононенко, Л.Н. Шаблістая и др. – К. : Наук. думка, 1980. – 235 с.
9. Шаблістая Л.Н. Совершенствование структуры общественного производства как фактор экономического роста / Факторы экономического роста в условиях развитого социализма : коллективная монография / П.И. Багрий, А.К. Агафонов, В.И. Кононенко, Л.Н. Шаблістая и др. – К. : Наук. думка, 1983. – 327 с.
10. Шаблістая Л.Н. Роль планового начала в рыночной экономике / Экономические регуляторы воспроизводственного процесса : коллективная монография / В.И. Кононенко, А.В. Марьенко,

- Г.М. Паламарчук, Л.Н. Шаблістая и др. – К. : Наук. думка, 1992. – 284 с.
11. Шабліста Л.М. Розвиток системи макроекономічного регулювання / Формування ринкових регуляторів в перехідній економіці України : колективна монографія / В.І. Кононенко, Л.І. Шевченко, Г.М. Паламарчук, Л.М. Шабліста та ін. – К. : Інститут економіки НАН України, 1996. – 164 с.
 12. Шабліста Л.М. Взаємоузгодженість податкових і цінових важелів регулювання економіки / Система регулювання перехідної економіки : колективна монографія / В.І. Кононенко, Л.І. Шевченко, Л.М. Шабліста та ін. / НАН України, Інститут економіки ; ред. кол.: В.І. Кононенко (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – 333 с.
 13. Шабліста Л.М. Програмне забезпечення структурної перебудови економіки / Механізм структурних зрушень в економіці України (монографія) / В.І. Кононенко, О.О. Веклич, Л.М. Шабліста та ін. ; відпов. ред. д.е.н. В.І. Кононенко. – К. : Ін-т економіки НАНУ, 2002. – 288 с.
 14. Шабліста Л.М. Податки як засіб структурної перебудови економіки / Л.М. Шабліста. – К. : Інститут економіки НАН України, 2000. – 218 с.
 15. Нові акценти в державній політиці фінансової підтримки промислових підприємств у посткризовий період // Економіка України. – 2011. – № 12. – С. 46–56.
 16. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку : в 3 т. / За ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка. – К. : Фенікс, 2008. – Т. 3: Фінанси підприємств: тенденції, стан і проблеми управління / за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка. – К. : Фенікс, 2008. – 308 с.
 17. Шабліста Л.М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Л.М. Шабліста // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 2. – С. 46–57.
 18. Шабліста Л.М. Механізми подолання збитковості підприємств і забезпечення їх фінансової стійкості // Економіка України, 2009. – № 6. – С. 53–64.
 19. Шабліста Л.М. Методологічні підходи до аналізу та оцінки фінансової стійкості підприємств. Динаміка показників фінансової стійкості промислових підприємств і чинники, що їх обумовлюють / Державна політика стабілізації фінансів підприємств : монографія / [А.І. Даниленко, В.В. Зимовець, О.М. Кошик та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 452 с.

20. Шаблиста Л.М. Вплив фінансової кризи на стан оборотного капіталу підприємств реального сектора економіки та шляхи нейтралізації її негативних наслідків // Вісник Інституту економіки та прогнозування. Науковий журнал. – 2013. – С. 81–87.
21. Шаблиста Л.М. Фінансовий стан підприємств та чинники його змін / Ризики та перспективи розвитку України у період посткризового відновлення: монографія / [А.І. Даниленко, В.В. Зимовець, В.І. Сіденко та ін.]; за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. НАН України. – К., 2012. – 348 с.
22. Шаблиста Л.М. Капітал підприємств: природа, структура, тенденції нагромадження і відтворення в ринкових умовах // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 4. – С. 36–45.
23. Шаблиста Л.М. Удосконалення механізму відтворення оборотного капіталу підприємств реального сектору економіки // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 24. – С. 6–10.
24. Шаблиста Л.М. Нова парадигма капіталу. Стан та тенденції формування і використання оборотного капіталу / Вплив кризи на фінанси реального сектора економіки України та шляхи їх оздоровлення: монографія / [А.І. Даниленко, В.В. Зимовець та ін.]; за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – К., 2014. – 520 с.
25. Шаблиста Л.М. Концентрація власного капіталу підприємств як необхідна передумова фінансового забезпечення структурної модернізації реального сектора економіки // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2014. – №11. – С. 246–252.

Одержано 02.11.2015 р.